

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ศึกษาปัญหาสภาพแวดล้อมในบริบทอำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง (2) ศึกษาการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาของครูประถมศึกษาในบริบทอำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง (3) ศึกษาการจัดการกระบวนการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาของครูประถมศึกษา อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง (4) ศึกษาผลกระทบของกระบวนการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาในบริบทของอำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง และ (5) ศึกษาปัญหาอุปสรรคการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา คือ ครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอแม่เมาะ จำนวน 25 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 226 คน มีผู้ให้ข้อมูลหลักประกอบด้วย ผู้นำชุมชนจำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามครูผู้สอนสิ่งแวดล้อมศึกษา แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจแบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน และแบบสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน NGO และพนักงานโรงไฟฟ้าแม่เมาะ

ผลการศึกษา

1) อำเภอแม่เมาะมีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ โดยเฉพาะทรัพยากรป่าไม้ และด้านหินลิกไนต์ แต่มีปัญหาทางสภาพแวดล้อม คือ การลักลอบตัดไม้ มลพิษทางอากาศ และมลภาวะทางดินและน้ำ

2) การจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอแม่เมาะ ด้านปัจจัยนำเข้ามีความเหมาะสมอยู่ระดับปานกลาง ครูผู้สอนที่เป็นตัวอย่างนำนโยบายมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานต้นสังกัดมาจัดการเรียนการสอน โดยมีความพร้อมทางด้านหลักสูตร ครูผู้สอนและผู้เรียน นำข้อมูลข่าวสารและสภาพแวดล้อมตามสภาพจริงของอำเภอแม่เมาะมาบูรณาการสอนกับกลุ่มวิชาต่าง ๆ ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาได้อย่างเหมาะสม

3) กระบวนการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา พบว่า อยู่ในระดับดี ครูผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมและถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษา และทำการวัดผลประเมินผลได้เหมาะสมเป็นที่น่าพึงพอใจ

4) ผลการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง และมีพฤติกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ชุมชนอยู่ในระดับดีทุกด้าน ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้วิธีการ Match and mismatch analysis ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลการนำสภาพแวดล้อมจริงของอำเภอแม่เมาะมาบูรณาการกับหลักสูตรพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) ผู้วิจัยพบว่าอยู่ในระดับดีมีความเหมาะสม

5) ปัญหาอุปสรรคการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาส่วนใหญ่คือ ขาดงบประมาณสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมเสริม ส่วนด้านอื่นได้แก่ การปรับหลักสูตร การบูรณาการ ทักษะเทคนิคการสอน และสื่ออุปกรณ์ที่ไม่ค่อยเป็นปัญหาชัดเจน

ABSTRACT

TE158433

The objectives of this research were to study: (1) the environmental situations within the Mae Mo context, Lampang province; (2) learning and teaching management of the primary education schools' teachers within the Mae Mo context in Mae Mo district; (3) learning and teaching process of the environmental study program of those teachers; (4) the results of learning and teaching management of the environmental study within the Mae Mo context; and (5) problems and obstacles of such teaching and learning program.

The samples of this research consisted of 25 primary education teachers who were teaching at level 6 of Mae Mo district, and 226 primary education students at the same level. There were 3 groups of key informants, consisting of 10 community leaders, 5 NGO people, and 10 workers of the Mae Moh Electricity Generating Authority. The data were collected by the use of a set of questionnaires for the teachers' environmental study program, tests and observations for the students, and interviewing formats for the key informants.

The results of the study were as follows:

1. Mae Mo district has had abundant natural resources, particularly, woods and lignite. There were some environmental problems caused by illegal deforestation, air pollution, and water and soil pollution.
2. The input factors used to manage the environmental study program's learning and teaching management were found at a moderately appropriate level. The teacher samples applied

the environmental policy of their departments in their teaching and learning performance with an appropriate level of readiness. The other input factors were applied in such teaching and learning management at a similar level. Those were the curriculum and contents, teachers, students, information and actual situations of environmental aspects of Mae Mo district. They integrated those inputs within various subject groups appropriately according to the trends and measures of educational reform of the Government.

3. The teaching and learning of environmental study program of the teachers was found at a fair level. The teachers could organize learning and teaching activities to transfer environmental knowledge to their students, and also performed their program measurement at a satisfactory level.

4. The results of the teachers' teaching and learning performance resulted in a moderate level of effectiveness, as measured by the students' acquired knowledge, but at a fair level on their behaviors relating to environmental conservations in their schools and communities. The researcher found that the application of match and mismatch analysis on the integration of actual environmental situations and aspects of Mae Mo district with the curriculum BE 2521 (Improved by 2533) was fairly successful.

5. The problems of and obstacles to the environmental study program management were found at a moderate level. The main problem was about a lack of financial support for teaching and learning performance, and supplementary learning activity management. Other problems existed but not so clear consisted of curriculum adjustment and integration, including teaching techniques and media.